

**О. А. Сметанюк
А. В. Саплива
І. О. Мерецька**

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Вінницький національний технічний університет

***Анотація.** Постійні зміни, які відбуваються в українській економіці: військовий стан, висока конкуренція, кризові умови, висока динамічність зовнішнього середовища та інші вимагають від українських підприємств постійного пошуку нових більш ефективних систем управління, які мають бути спрямовані на зміцнення конкурентних переваг підприємства на ринку та стабільну діяльність підприємства у стратегічній перспективі. Роботу присвячено дослідженню питань удосконалення системи управління на підприємстві. Також досліджуються шляхи вдосконалення системи управління підприємством, які будуть сприяти динамічності, перспективності управління, зростанню потенціалу, підвищенню професіоналізму в прийнятті рішень.*

Ключові слова: система управління, стратегія, планування, шляхи удосконалення, організаційна структура.

IMPROVEMENT OF THE MANAGEMENT SYSTEM AT THE ENTERPRISE

Vinnitsia National Technical University

***Abstract.** Constant changes taking place in the Ukrainian economy: martial law, high competition, crisis conditions, high dynamism of the external environment and others require Ukrainian enterprises to constantly search for new, more effective management systems, which should be aimed at strengthening the company's competitive advantages in the market and stable operations enterprises in a strategic perspective. The work is devoted to the study of issues of improvement of the management system at the enterprise. Ways to improve the company's management system are also being explored, which will contribute to dynamism, promising management, potential growth, and increased professionalism in decision-making.*

Key words: management system, strategy, planning, ways of improvement, organizational structure.

Вступ

Одним з вирішальних факторів забезпечення життєздатності та ефективності підприємства в умовах ринкової економіки є управлінська діяльність, яка постійно вдосконалюється відповідно до об'єктивних вимог виробництва та реалізації товарів, ускладнення господарських зв'язків, підвищення ролі споживача у формуванні техніко-економічних та інших параметрів продукції. Підвищення якості системи управління підприємства досягається при проведенні дослідження всіх сторін діяльності, зокрема, як керованої системи, так і керуючих підсистем.

Проблемами удосконалення системи управління підприємства, підвищення його ефективності у різні періоди часу розглядалися в працях провідних вчених і практиків І. Ансоффа, Т. Давенпорта, Е. Демінга, П. Друкера, М. Портера, А. Сміта, Ф. Тейлора, А. Файоля, Г. Емерсона. Разом з тим багато питань, пов'язаних з особливостями організаційно-економічного механізму управління підприємством, ще залишаються маловивченими і дискусійними, як в економічній науці так і у практичній діяльності

Результати дослідження

Сучасна система управління повинна бути постійно спрямована на забезпечення оптимальної адаптації до зростаючих проблем функціонування та розвитку виробничої діяльності організацій. Система управління підприємствами повинна володіти гнучкістю виробництва, враховувати серйозну конкуренцію на ринку товарів (послуг), враховувати вимоги до рівня якості обслуговування споживачів, брати до уваги необхідність врахування невизначеності зовнішнього середовища і для реалізації цих умов існує об'єктивна необхідність в дослідженнях, аналізі існуючого становища.

Сучасне управління – особлива форма економічних відносин, що має свою логіку розвитку, зміну і розвиток концепцій. В основу сучасних концепцій управління бізнесом покладено принцип, за яким людина – основний ресурс, разом із її особистими якостями, потребами, цінностями та переконаннями.

Багато авторів систему управління визначають як підсистему підприємства. Складовими частинами якої є групи взаємодіючих людей, при цьому функції системи управління є сприйняттям входів підприємства (певних проблем) і виходів (виконання комплексу дій, процесів, підсумком яких будуть певні рішення), при цьому повинні збільшуватися доходи внаслідок оптимізації взаємозв'язку всіх входів і виходів від діяльності всього підприємства. Тому, система управління підприємством включає такі елементи, як: функції управління, організаційну структуру управління, персонал управління, технічні засоби управління, інформацію, методи управління, технологію, фінанси, управлінські рішення [1].

Робота з удосконалення управління ведеться поетапно:

На першому етапі ставиться завдання знайти «вузькі місця» в управлінні, які знижують його ефективність. Визначити їх можна на основі сформованої системи управління, використовуючи для цього різні методи вивчення, аналізу та критерії оцінки. Окремі підприємства з цією метою, а також для розробки рекомендацій залучають фахівців наукових установ і вищих навчальних закладів, інформаційно-консультаційних служб по менеджменту.

На другому етапі виявляють конкретні пропозиції керівників, фахівців, консультантів і рядових працівників, які можуть бути покладені в основу плану заходів. Проект плану робіт щодо вдосконалення системи управління обговорюється на технічній нараді (раді) за участю представників громадських організацій і затверджується керівництвом підприємства.

Третій, завершальний етап – реалізація плану. Управління впровадженням розроблених заходів залежить від обсягу виділених грошових і матеріальних засобів, необхідності навчання кадрів для роботи в нових умовах, забезпечення нормальних взаємин між працівниками управління, прийнятих методів оцінки ефективності управління та інших факторів [1].

Болтак О. Л. у своїй роботі «Шляхи вдосконалення системи управління підприємством» описує декілька основних напрямків удосконалення системи управління підприємством:

- удосконалення організаційної структури управління підприємством;
- оптимізація організації менеджменту і бізнес- процесів через поліпшення системи планування, обліку і контролю за основними показниками діяльності підприємства;
- удосконалення управління виробничими ресурсами і запасами;
- підвищення ефективності управління інноваційними процесами на підприємстві, поліпшення якості вироблюваної продукції [2].

Організаційні структури управління безпосередньо впливають на рівень використання потенціалу сучасних знарядь праці і, насамперед, техніки і технології останніх поколінь. Ці фактори значно впливають на якість виконання основних функцій управління виробничо-господарською діяльністю підприємства [3].

Місце організаційної структури управління в системі організаційно-економічних відносин визначає особливу важливість її корінного вдосконалення і послідовного приведення у відповідність з вимогами розвитку виробництва. Адже саме в результаті її раціональної побудови досягається найбільш повна реалізація стратегічних цілей підприємства, проведення прогресивних змін в економіці, переведення її на якісно нову організаційно-економічну і технічну основу.

Отже, стратегія удосконалення системи управління зосереджується на:

- цілях розвитку і порядку удосконалення комплексної системи управління підприємством і його складовими частинами для забезпечення ефективних рішень і взаємного погодження інформаційних потоків і процесів прийняття рішень, а також організаційних, кадрових і технічних рішень;
- впровадження сучасних засобів і методів керування в межах вибраної комплексної концепції системи керування (інтегроване керування автоматизованим процесом виробництва);

- удосконалення організаційних структур керування підприємством головним чином шляхом використання сучасних гнучких форм (адаптивні, програмно-цільові та інші структури);
- покращення інформаційної системи для керування підприємством з метою покращення якості інформаційного масиву і розширення можливостей його швидкого використання;
- використання засобів автоматизації і обчислювальної техніки для вдосконалення техніко-економічного рівня і якості виробництва (роботизація, гнучкі виробничі ділянки);
- використання світового досвіду, а також співпраця всередині країни з іноземними партнерами для забезпечення необхідного рівня якості розвитку системи управління на підприємстві[3].

Стратегія удосконалення системи управління підприємством має також урахувати такий аспект, як синергія. Правильно розставлені акценти в стратегічному наборі – це запорука максимізації синергічного ефекту. В економіці синергічний ефект пов'язаний, зокрема, з тим, що комбіноване використання кількох взаємоузгоджених стратегій виявляється кориснішим, аніж ізольоване впровадження якоїсь однієї. Адже при цьому різні фактори так впливають один на одного, що здатні разом досягти більшого, ніж за окремого їх застосування [4].

Висновки

Таким чином, об'єднуючи всі елементи системи управління підприємства, можна прийти до висновку, що сучасне управління підприємством має потребу у дослідному підході, який буде сприяти динамічності, перспективності управління, зростанню потенціалу, підвищенню професіоналізму в прийнятті управлінських рішень, науковості управління.

Основними стратегічними цілями підприємств в ринкових умовах стають задоволення потреб покупців, як за кількістю, так і за якістю; підвищення конкурентоспроможності за рахунок зростання ефективності виробництва, максимізації прибутку, завоювання нових ринків.

Головним завданням управління в сучасних умовах стає адаптація конкретних господарюючих суб'єктів до постійно мінливих умов. Вирішити це завдання можливо при побудові на підприємстві діяльності по самоорганізації, вдосконаленню, раціоналізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бебешко О. В. Удосконалення системи управління на підприємстві. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»* : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки. Харків : НТУ "ХПІ", 2017. № 24 (1246). С. 44-47. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/31190>
2. Болтак О. Л. Шляхи удосконалення системи управління підприємством. *Відкритий міжнародний університет розвитку людини*. URL: Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/9/boltak.php>
3. Ткаченко В.В., Кібукевич К.О.. Удосконалення системи управління підприємством через формування соціального пакета. *ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ: Збірник наукових праць*. 2021. Вип. 50. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/58>
4. Ларка Л.С., Донець Н.М., Сіренко М.О. Стратегія управління потенціалом підприємства як складова його стратегічного набору. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. *Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків: НТУ «ХПІ». 2013. № 20 (993) . С. 159 – 163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2013_20_26.

Сметанюк Олена Анатоліївна - доцент, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет; elena_smetaniuk@ukr.net.

Саплива Анастасія Віталіївна - студент групи МЗД-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет.

Мерецька Ілляда Онерівна - студент групи МЗД-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет.

Smetaniuk Olena - Associate Professor, PhD, Associate Professor on Department of Management, Marketing, and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Saplyva Anastasia - student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Meretska Ilyada student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.